

Høringsinstansene m.fl.

Høring av forslag til endringer i byggherreforskriften

Arbeidstilsynet viser til tidligere høring av endringer i byggherreforskriften, som ble bekjentgjort ved brev av 24. august 2018 og publisering på www.arbeidstilsynet.no.

Arbeidstilsynet har etter mottak av høringsinnspillene blitt oppmerksom på noen mindre feil i høringsbrevet og forslaget til nye bestemmelser. Videre ser vi at det er behov for å foreslå noen ytterligere endringer i byggherreforskriften. Dette innebærer at enkeltforslagene som nå fremmes, erstatter noen av enkeltforslagene som ble foreslått tidligere. De tidligere forslagene som ikke er berørt i denne høringen, anses som ferdig hørt og vil vedtas med de tilpasninger som Arbeidstilsynet finner nødvendig i lys av høringsinnspillene som kom inn ved forrige høring.

På denne bakgrunn sendes nå forslag til endringer i enkelte av byggherreforskriftens bestemmelser på ny høring.

Høringsfrist

Vi ber om at innspill til forslagene som foreslås i denne høringen sendes Arbeidstilsynet innen **28. mai 2019**, jf. utredningsinstruksen 3-3 første ledd. Vi gjør samtidig oppmerksom på at det ikke er nødvendig å sende tidligere avgitte høringsinnspill på nytt.

Forslagene

Arbeidstilsynet foreslår nå endringer i byggherreforskriften §§ 3, 5, 7, 8, 10, og 14. I tillegg vil vi knytte noen kommentarer til vårt tidligere forslag til endring i § 4.

Arbeidstilsynet vil for ordens skyld opplyse om at vi i det følgende vil komme til å omtale høringsbrevet av 24. august 2018 og de enkelte endringsforslagene som var vedlagt dette. Vi vil tilstrebe å omtale disse på en måte som gjør det enkelt å forstå når vi på den ene siden omtaler disse og når vi på den andre siden omtaler forslagene som nå fremlegges som nye eller reviderte forslag.

Revidert forslag til ny ordlyd ligger vedlagt, og Arbeidstilsynet vil i det følgende gi sin begrunnelse for disse.

Til § 3. Hvem forskriften retter seg mot

I høringsbrevet ble det foreslått å ta ut koordinator og byggherrens representant fra ordlyden i § 3 første ledd. Begrunnelsen for dette var at disse er å anse som byggherrens «hjelpere», og at deres plikter derfor reguleres av den skriftlige avtalen som byggherren er pliktig å inngå med dem i henhold til §§ 13 og 16. Forslaget medførte at bestemmelsen bare blir å liste opp de som kan utlede sine plikter direkte av forskriften.

Forslaget ble, til tross for omtalen i høringsbrevet, ikke inkludert i det framlagte forslaget. Arbeidstilsynet finner det derfor nå påkrevd å fremlegge et konkret forslag til ny ordlyd i bestemmelsen.

Arbeidstilsynet foreslår samtidig å endre henvisningsformen til § 4 bokstav g i gjeldende andre ledd, fra «jf» til «som definert i». Begrunnelsen for denne endringen er å gi bestemmelsen en bedre språklig flyt, samt å gjøre bestemmelsen mer forståelig for forbrukere.

Til § 4. Definisjoner

Arbeidstilsynet foreslo i høringsbrevet og i forslaget å tilføye en ny bokstav h med definisjon av ordet «planlegging». Etter forslaget skulle «planlegging» forstås som «*byggherrens planlegging før oppstart av prosjektering*». Denne fasen av et byggeprosjekt blir i noen sammenhenger også omtalt som «tidligfase», «programfase», «forslagsstillelsesfase» o.l.

Hensikten med forslaget var å presisere at byggherren på et tidlig stadium av planleggingen skal arbeide for å fjerne eller redusere risikomomenter, og at koordinering skulle foretas allerede i tidlig planfase. Forslaget medførte at «planlegging» ble tatt inn i andre bestemmelser hvor det tidligere kun var vist til prosjektering, og da særlig § 14 som i lys av forslaget ble utvidet med en plikt til å koordinere planleggingen.

Arbeidstilsynet mottok høringsinnspill som både støttet og kritiserte forslaget. Arbeidstilsynet har derfor foretatt en ny vurdering av behovet for å ha en definisjon av planlegging i forskriften.

Etter Arbeidstilsynets oppfatning vil kravet i gjeldende § 5 første ledd (som er foreslått videreført) være en dekkende regulering av byggherrens plikt til å arbeide for å fjerne eller redusere risikomomenter allerede på planleggingsstadiet. Arbeidstilsynet finner videre at behovet for koordinering av arbeidet som gjøres før prosjektering er mindre enn først antatt. Vi legger i denne vurderingen til grunn at valgene som foretas før prosjekteringen, også vil bli underlagt en vurdering med hensyn til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø i selve prosjekteringsfasen. Av den grunn vil behovet for koordinering i planleggingsfasen være avhjulpet av koordineringen som i tilfelle vil foretas i prosjekteringsfasen. Arbeidstilsynet har på denne bakgrunn valgt å ikke følge opp forslaget om å definere begrepet «planlegging» i § 4 eller utvide koordineringsplikten til også å gjelde for planleggingen.

Til § 5. Generelle plikter

I det opprinnelige forslaget hadde Arbeidstilsynet lagt opp til en tredeling av bestemmelsen, med overskriftene «*Gjennomgående krav*», «*Byggherrens plikter under planlegging og prosjektering*» og «*Byggherrens plikter under utførelsen av arbeidet*». På bakgrunn av Justis- og beredskapsdepartementets regeltekniske innspill til forslaget, hvor vi ble frarådet å benytte overskrifter i selve bestemmelsen, har Arbeidstilsynet nå valgt å ikke bygge opp bestemmelsen med deloverskrifter. Arbeidstilsynet har isteden valgt å gruppere kravene i tre ledd om henholdsvis gjennomgående krav, krav til plan- og prosjekteringsfasen og krav til utførelsesfasen, hvor første og andre ledd vil være inndelt i bokstavledd. Det nye forslaget medfører således ingen endring av grunntanken om en tredeling av bestemmelsen.

Arbeidstilsynet har i ettertid av høringen mottatt et innspill fra Byggenæringens Landsforeningen og Entreprenørforeningen Bygg og anlegg, der de foreslår at det tas inn et krav om at byggherren må dokumentere de vurderingene som ligger til grunn for hvor mye tid som avsettes til prosjektering og utførelse av de forskjellige arbeidsoperasjoner. Arbeidstilsynet finner at forslaget er fornuftig, og vil derfor nå foreslå å tilføye et slikt dokumentasjonskrav i det nye forslagets § 5 andre ledd bokstav f.

Kravet om at det skal avsettes tilstrekkelig tid til prosjektering og utførelse av de forskjellige arbeidsoperasjoner, er videreført i forslagets andre ledd bokstav e og har som formål å sikre at det ikke oppstår uheldig tidspress i løpet av prosjekterings- eller bygge- eller anleggsperioden. Et krav om å dokumentere vurderingene som ligger til grunn for valget av hvor mye tid som skal avsettes, vil i så måte bidra til å øke sikkerheten på bygge- eller anleggsplassen, ved at det gir byggherren et incentiv til å faktisk foreta en konkret vurdering av hva som vil være en realistisk og sikker tidsbruk for de enkelte fasene og arbeidsoperasjonene som skal utføres i prosjektet.

At disse vurderingene blir dokumentert vil videre være til hjelp for både byggherre, byggherrens kontraktsparter og Arbeidstilsynet i de tilfeller hvor det reises tvil om byggherren har oppfylt sin plikt til å avsette tilstrekkelig tid til de ulike oppgavene.

Arbeidstilsynet mener at et slikt dokumentasjonskrav ikke vil føre til vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for byggherren. da det kun dreier seg om å dokumentere en vurdering som likevel må gjennomføres i henhold til opprinnelig forskrift.

Til § 7. Plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

Arbeidstilsynet foreslo i høringsbrevet og i forslaget å gjøre språklige og strukturelle endringer i bestemmelsen. Det ble videre foreslått å kodifisere byggherrens ansvar for å bekjentgjøre SHA-planen og oppdateringer i denne for virksomhetene, i henholdsvis andre ledd ny bokstav a og b.

Arbeidstilsynet foreslo samtidig å flytte siste del av gjeldende første ledd til § 8, slik at kravene til innholdet i planen ble samlet i § 8.

Grunntanken bak forslaget var, og er fortsatt, at § 7 skal regulere byggherrens ansvar for å utarbeide, oppdatere, bekjentgjøre og oppbevare planen. Arbeidstilsynet vil nå foreslå et nytt og forbedret forslag til bestemmelse, som bygger på de samme betraktninger som lå til grunn for det forrige forslaget. Det nye forslaget er utformet med fire ledd som i stor grad følger samme kronologi som når pliktene vil inntre gjennom prosjektets løp.

Forslaget til første ledd er i stor grad utformet likt som det tidligere forslaget, men Arbeidstilsynet har funnet grunn til å endre byggherrens plikt fra en «påse»-plikt til en «sørge for»-plikt. Bakgrunnen for dette er at EU-direktivet som bestemmelsen bygger på (direktiv 92/57/EØF artikkel 3 nr. 2) stiller krav om at «*The client [byggherren] or the project supervisor shall ensure that prior to the setting up of a construction site a safety and health plan is drawn up in accordance with Article 5 (b).*» Begrepsbruken «shall ensure» («sørger for» i den danskspråklige versjonen av direktivet) må forstås som et strengere krav enn å «påse» at så skjer. For å sikre at forskriften for fremtiden oppfyller dette minimumskravet i direktivet, som Norge gjennom EØS-avtalen er forpliktet til å gjennomføre i den nasjonale lov- og forskriftsreguleringen, foreslår Arbeidstilsynet nå å endre «påse-kravet» til et «sørge for-krav». Etter det nye forslaget vil det ikke lenger være rom for tvil om at det er byggherren som til syvende og sist har ansvaret for at det faktisk utarbeides en skriftlig plan.

Forslaget til andre ledd forener det tidligere forslagets tredje ledd, om at oppdatert plan skal være lett tilgjengelig på arbeidsplassen, og det tidligere forslaget til § 8 tredje ledd, om at byggherren skal sørge for å oppdatere planen fortløpende dersom det oppstår endringer som har betydning for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø. Begrepet «arbeidsplassen» som var brukt i det tidligere forslaget til § 7 tredje ledd er i det nye forslaget byttet ut med «bygge- eller anleggsplassen», og er nå å finne i forslagets andre ledd.

Forslaget til nytt tredje ledd er en omskriving av det tidligere forslaget til nytt andre ledd, og regulerer byggherrens plikt til å bekjentgjøre planen og endringer i planen for de som har plikter etter planen.

Forslaget til nytt fjerde ledd er innholdsmessig en videreføring av gjeldende andre ledd andre punktum, og regulerer byggherrens plikt til å oppbevare planen etter at bygge- eller anleggsarbeidet er avsluttet. Oppbevaringstiden ble i høringsbrevet foreslått å være seks måneder men i forslaget var denne fristen satt til to år. Arbeidstilsynet har i lys av innspillene som kom inn ved forrige høring konkludert med at oppbevaringsfristen også for fremtiden skal være seks måneder.

Til § 8. Krav til planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

I høringsbrevet og i forslaget ble det foreslått å gjøre strukturelle og språklige endringer i bestemmelsen, som gikk ut på å dele opp bestemmelsens andre ledd i bokstavledd med egne overskrifter. På bakgrunn av Justis- og beredskapsdepartementets regeltekniske innspill til forslaget, hvor vi ble frarådet å benytte overskrifter inne i selve bestemmelsen, foreslår Arbeidstilsynet nå å bytte ut overskriftene med en mer beskrivende tekst bak hver bokstav.

Det opprinnelige forslaget til nytt tredje ledd, om at byggherren skal sørge for å oppdatere planen, foreslås nå plassert i ny § 7 andre ledd. Bakgrunnen for flyttingen er at kravet ikke gjelder planens innhold, men snarere byggherrens behandling av planen, og kravet hører derfor systematisk hjemme i § 7.

Forslaget samsvarer for øvrig i stor grad med forslaget som allerede har vært på høring.

Til § 10. Forhåndsmelding

Arbeidstilsynet forslø i høringsbrevet og i forslaget å halvere antallet virkedager og dagsverk som vilkår for når det er påkrevet med forhåndsmelding, fra henholdsvis 30 til 15 virkedager og 500 til 250 dagsverk. Begrunnelsen for forslaget var at Arbeidstilsynet erfarer at byggetiden i en del typer prosjekter er kortere enn det som ligger til grunn for dagens krav til forhåndsmeldinger, og at Arbeidstilsynet med dagens ordlyd ikke får den nødvendige oversikten over et større antall prosjekter som det er behov å føre tilsyn med. Det vil også kunne være stor risiko forbundet med bygge- og anleggsprosjekter som kun foregår over kort tid og det vil derfor være viktig at Arbeidstilsynet gis økt mulighet for å kunne føre tilsyn med disse.

Arbeidstilsynet har mottatt en del innspill til forslaget, og enkelte høringsinstanser har tatt til orde for en mellomløsning på 20 virkedager. Arbeidstilsynet har i denne omgang valgt å videreføre forslaget om en halvering av antallet virkedager og dagsverk, men utelukker ikke muligheten for at det i lys av herværende høring kan være aktuelt å vedta et krav om henholdsvis 20 virkedager og 300 dagsverk. Vi vil derfor oppfordre høringsinstansene om å komme med begrunnede innspill til hvor denne grensen bør ligge.

Arbeidstilsynet har oppdaget at det i høringsbrevet og i forslaget ble foreslått å gjøre endringer i «annet ledd» og «tredje ledd» bokstav c, d og f. Dette var i realiteten endringer i bestemmelsens tredje og fjerde ledd. I forslaget som nå fremlegges er andre ledd – som var blitt slått sammen med første ledd i det forrige forslaget – nå skilt ut som et eget ledd igjen, og de påfølgende leddene blir derfor tredje, fjerde og femte ledd.

Arbeidstilsynet har videre oppdaget at forslaget om å bytte ut begrepene «entreprenører» og «enmannsbedrifter» med «virksomheter», som ble fremmet ved forrige høring, bare var delvis gjennomført i forslaget til endring av bokstav j, i den forstand at forslaget fikk ordlyden «virksomheter og enmannsbedrifter». I forslaget som nå fremlegges er dette rettet opp, ved at «entreprenører og enmannsbedrifter» i gjeldende bokstav j, er byttet ut med «virksomheter».

Når det gjelder det tidligere forslaget til ny bokstav m, om at forhåndsmeldingen skal inneholde en angivelse av hvem som er hovedbedrift, har Arbeidstilsynet konkludert med at forslaget ikke skal følges

opp. Begrunnelsen for dette er at byggherren ikke har myndighet til å peke ut hvilken av virksomhetene som skal ha ansvaret som hovedbedrift etter arbeidsmiljøloven § 2-2 andre ledd. Byggherren har derfor heller ingen forutsetninger for å kunne si på forhånd hvilken virksomhet som kommer til å inneha rollen som hovedbedrift.

Arbeidstilsynet har i forslaget som nå fremlegges, valgt å endre noe på rekkefølgen av punktene som skal være med i forhåndsmeldingen, slik at de systematisk kan grupperes i 1) nøkkelopplysninger om prosjektet (bokstav a til c), 2) informasjon om aktørene i prosjektet (bokstav d til h), og 3) prosjektets omfang og varighet (bokstav i til l).

Et nytt element ved forslaget som nå fremlegges, er at forhåndsmeldingen skal sendes på fastsatt *elektronisk* skjema. Forslaget innebærer ikke annet enn en kodifisering av den ordningen som Arbeidstilsynet allerede har utviklet og iverksatt for innsending av forhåndsmeldinger.

Arbeidstilsynet foreslår videre å stille krav i ny bokstav g i fjerde ledd (det tidligere forslaget fjerde ledd bokstav l) om at de prosjekterendes organisasjonsnummer skal oppgis i forhåndsmeldingen.

Til slutt foreslår Arbeidstilsynet å gjøre en endring i det tidligere forslaget til nytt femte ledd, i den forstand at passusen «*byggherren, byggherrens representant eller koordinator*» byttes ut med «*aktørene som nevnt i fjerde ledd bokstav d til g*». Endringen innebærer at det også skal oppgis navn og telefonnummer til en kontaktperson hos den prosjekterende dersom denne er en juridisk person.

Til § 14. Koordinering og oppfølging av arbeidet med sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

I høringsbrevet og i forslaget ble det foreslått å innta et krav i nytt tredje ledd om at byggherren skal sørge for at koordinator for prosjektering overleverer kunnskap om risikoforhold som er avdekket under prosjekteringen og tiltak som skal iverksettes for å fjerne eller redusere risiko, til koordinator for utførelse.

Arbeidstilsynet har i lys av innspillene fra den første høringen kommet til at forslaget ikke bør følges opp. Begrunnelsen for dette er todelt. For det første innebar forslaget et krav til byggherren som det ikke er naturlig å plassere i bestemmelsen som beskriver innholdet i koordineringsoppgaven. For det andre vil formålet med forslaget, nemlig å overføre kunnskap og informasjon fra prosjekteringsfasen til utførelsesfasen, være ivaretatt gjennom det tidligere fremlagte forslaget til ny § 5 første ledd bokstav c om nødvendig dialog mellom aktørene, og kravet i § 8 første ledd om at SHA-planen skal beskrive hvordan risikoforholdene skal håndteres.

Arbeidstilsynet har samtidig funnet grunn til å tilføye en ny bokstav b i tredje ledd (gjeldende første ledd), som synliggjør at koordineringen og oppfølgingen i prosjekteringsfasen omfatter å sørge for at resultatet av kartlegging og risikovurdering med tiltak innarbeides i tilbudsgrunnlaget til utførende virksomheter. Dette medfører samtidig at gjeldende første ledd bokstav b blir nytt tredje ledd bokstav c.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Store deler av forslagene består av tydeliggjøringer og strukturelle endringer av gjeldende forskrift, og vil av den grunn ikke medføre særlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Forslagene i § 10 om å skjerpe innslagspunktet for når det skal sendes forhåndsmelding og at forhåndsmeldingen skal inneholde flere opplysninger enn tidligere om aktørene som er knyttet til bygge- eller anleggsplassen, kan hver for seg medføre en liten økning av administrative oppgaver for byggherren eller dennes kontraktsparter. Kostnadene for dette antas imidlertid å utgjøre en svært beskjeden del av det enkelte bygge- eller anleggsprosjekts samlede kostnader. Forslaget om at

forhåndsmeldingen skal leveres på elektronisk skjema vil på sin side ikke føre til økonomiske eller administrative konsekvenser, da Arbeidstilsynet allerede har etablert en elektronisk løsning for dette som er tatt i bruk av en rekke byggherrer.

Samlet sett er Arbeidstilsynet av den oppfatning at forslagene ikke vil få vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Du kan svare på dette brevet og/eller sende inn dokumentasjon til oss digitalt via [eDialog](#). Les mer på www.arbeidstilsynet.no/post. Har du spørsmål til saken, kontakt saksbehandler.

Vi ber om at vårt referansenummer 2015/31300 oppgis ved svar.

Med hilsen
Direktoratet for arbeidstilsynet

Gry Singsaas
avdelingsdirektør, Lov og regelverk
(sign.)

Marion Ramberghaug
seniorrådgiver, Lov og regelverk
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Arbeidstilsynet og har derfor ingen signatur.